

PORADNIK SPÓŁDZIELNI

Przedpłata wynosi
3 zł kwart.
Cena ogłoszeń:
Wiersz petyt. 4-lam.
30 groszy.

DWUTYGODNIK DLA SPRAW SPÓŁDZIELCZYCH.
ORGAN
UNJI ZWIĄZKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W POLSCE
wychodzący zamiast czasopism

Wydawca:
Unja Związków Spółdziel-
czych w Polsce
Poznań, plac Wolności 18.
Redaktor: Rus Kusztełan.

„Poradnik Spółdzielni“ „Poradnik Spółdzielni Kredytowych“ „Siła“ „Odrodzenie“.

Nr. telefonów: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce 4321, 2056, 2183, 2184; Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu — 3489

Wszelkie przesyłki należy adresować: Do Redakcji: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce. — Poznań pl. Wolności 18.

Do Administracji: Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu, pl. Wolności 18. Konto czekowe: Poznań P. K. O. nr. 206 013

„Narody, które nie umieją pracować i oszczędzać, znikną z powierzchni ziemi“.

POZNAŃ

*

WARSZAWA

*

LWÓW

*

KRAKÓW.

Spis rzeczy: Kredyt zagraniczny. — Ustawa bankowa a spółdzielnie kredytowe. — Odbudowa spółdzielczości kredytowej w Niemczech — Polska Ustawa Czekowa. — Informacje podatkowe. — Składnice i Sklepy Kótek Rolniczych w r. 1922-23. — Dyskontowanie weksli w Banku Polskim. — Z naszego ruchu spółdzielczego. — Książki nadesłane. — Sprawy bieżące. — Wiadomości. — Przegląd czasopism. — Uzupełnienie. — Ogłoszenia: Rejestr spółdzielni. — Bilans. — Walne Zgromadzenia.

Kredyt zagraniczny.

Główną bolączką naszego życia gospodarczego, będącą źródłem większości naszych niedomagań, jest niedostateczne zaopatrzenie kraju w kapitały. Prócz zniszczeń wojennych i spowodowanych przez wojnę wstrząśnień ekonomicznych, na zmniejszenie się kapitałów społecznych t. j. zapasów wszelkich dóbr, służących do dalszej produkcji, wpłynęła w nadzwyczaj silnym stopniu, oparta na inflacji papierowej gospodarka skarbowa.

Dzisiaj, kiedy po szczęśliwie przeprowadzonej reformie skarbowej i walutowej, mamy niezbyt ostry, ale przewlekły kryzys, skłonni jesteśmy szukać przyczyn tego kryzysu we wspomnianej reformie i znajdować w obecnym układzie sił i stosunków czynniki, ujemnie kształtujące życie gospodarcze. Jest to omyłka. Przyczyny złego tkwią daleko głębiej. Uporządkowanie stosunków, jakie się dokonywa obecnie w całym życiu gospodarczym, dzięki uporządkowaniu gospodarki skarbowej i ustaleniu systemu pieniężnego, pozwala nam jedynie podsumować i uświadomić sobie te straty, jakie nam sprawił okres gospodarki markowej.

Niszczenie kapitałów społecznych, zmniejszanie się bogactwa narodowego, dokonywało się różnymi drogami. Jedną z pierwszych było utrzymanie Państwa. Dzisiaj ciężary podatkowe są znaczne i stanowią w kosztach produkcji każdego warsztatu pracy bardzo poważny odsetek, odgrywający rolę w kalkulacji i wpływający na kształtowanie się cen. W okresie inflacji wydatki na utrzymanie Państwa nie były mniejsze niż dzisiaj, w szczególności w latach wojny były zapewne znacznie większe, a że nie uświadomialiśmy sobie ich ciężaru, to dla tego, że były one pokrywane w ogromnej części

nie z dochodów społecznych, a z kapitału społecznego. Nie obciążały one naszych budżetów domowych, ani budżetów przedsiębiorstw, a były pokrywane majątkami i oszczędnościami tych, którzy nie umieli czy nie byli w możności się bronić przed deprecjacją pieniądza i jej skutkami. Na rzecz teraźniejszości naród podkopywał w ten sposób swą przyszłość, naruszał podstawy życia gospodarczego.

Weźmy drugie zjawisko: handel zagraniczny. Dzisiaj, po zrównaniu się z zagranicą pod względem walutowym i po podniesieniu się u nas ogólnego poziomu cen, przekonujemy się, że dotychczasowy nasz eksport nie był oparty na zdrowych podstawach. Produkujemy drożej od zagranicy. Praca nasza jest mniej wydajna, poziom techniczny produkcji i jej organizacja pozostają na niższym stopniu. Pod względem ochrony pracy zaszliśmy za daleko, kredyt i pośrednictwo handlowe są zbyt drogie i źle zorganizowane — oto główne przyczyny faktu naszej niezdolności do zdobywania względnie utrzymania rynków obcych. Jeżeli w okresie inflacji mogliśmy wywozić, to dlatego, żeśmy do tego eksportu dopłacali, sprzedając de facto niższe koszty. Producent, nie płacący podatków i korzystający z kredytów, będących właściwie zapomogami, mógł nawet na takim eksporcie zarabiać — gospodarstwo narodowe, jako całość, ponosiło tu bezwzględnie stratę w umniejszaniu się majątku społecznego na rzecz zagranicy.

Zmniejszanie się kapitałów społecznych odbywało się jeszcze w jednej drodze, kto wie czy nie najważniejszej. Ucieczka przed deprecjonującym się pieniądzem doprowadziła do zupełnego zaniku w społeczeństwie z myślu oszczędnościowego, do wzmocnienia konsumpcji i to konsumpcji

nieprodukcyjnej, do życia nad stan. Zamykało to jednocześnie drogę do tworzenia się nowych kapitałów, zamykało drogę do odrodzenia się gospodarczego.

Trudno jest ocenić cyfrowo stan obecnego zaopatrzenia kraju w kapitały. Obliczają je na jedną dziesiątą ilości przedwojennej. Jeżeli weźmiemy jednak pod uwagę postęp techniczny ostatnich lat dziesięciu, zmiany gospodarcze, jakie zaszły w związku ze zmianami politycznymi i cały szereg nowych potrzeb, to dojdziemy do wniosku, że nawet dziesięciokrotne zwiększenie naszych zasobów nie rozwiąże jeszcze sprawy.

Kryzys gospodarczy jest do pewnego stopnia zdrową samoobroną organizmu. Oprócz bankructw i dobrowolnych likwidacji, za pomocą których oczyszcza on życie ekonomiczne od przedsiębiorstw spekulacyjnych, gospodarczo nieracjonalnych i źle prowadzonych, zmusza on wszystkich i każdego do maksymalnego wysiłku w kierunku zorganizowania pracy i życia w sposób jaknajbardziej oszczędny i racjonalny. Po sanacji skarbu zostaje przeprowadzona sanacja wszelkich przedsiębiorstw i instytucyj. Jednocześnie budzi się i rośnie z myślą oszczędności i zamiast niszczenia kapitałów społecznych, rozpoczyna się na nowo ich tworzenie. Niepodobna jest jednakże w żadnej akcji wziąć rozpędu z miejsca. Początki są najtrudniejsze i dostateczne zaopatrywanie gospodarstwa społecznego w mocne kapitały jest możliwe jedynie przy pewnym wysokim poziomie dobrobytu i rozwoju życia gospodarczego, który nieprędko jeszcze osiągniemy.

Dla naszego kraju jest niezbędnym dzisiaj kredyt zagraniczny. Jakież są szanse jego uzyskania? Zależy on od wielu czynników, zarówno zewnętrznych, jak wewnętrznych. Zaczniemy od pierwszych. W Europie przedwojennej poważnymi rynkami pieniężnymi była Francja, Anglja i Niemcy. Szczególniej te dwa pierwsze kraje, gdyż Niemcy, rozbudowując energicznie swój przemysł, handel i transport, nie posiadały wiele kapitału na eksport. Po wojnie kraje te właściwie nie powinny być brane w rachubę. Wojna i kolosalne połączone z nią wydatki, konieczność obrony własnej waluty, zniszczenie Francji, kryzys gospodarczy Anglii, ciężary nałożone przez traktat pokojowy w Niemczech, uczyniły z tych najbogatszych krajów Europy, kraje pasywne pod względem pieniężnym, niezdolne do przyścia nam z pomocą w wydatny sposób. Rola ich pod tym względem nie może znacznie przekraczać roli małych państw neutralnych, jak Holandji czy Szwecji. Jak wiadomo, niepoślednią rolę w sprawach kredytowych odgrywają sympatje polityczne. Te ostatnie posiadamy, jak wiadomo, tylko we Francji. Ważniejszym jednakże czynnikiem od sympatji politycznych jest zbliżenie handlowe. Droga stosunków handlowych, budząca wzajemne zrozumienie i zaufanie, dająca zetknięcie się właściwych ludzi na właściwej płaszczyźnie, na gruncie konkretnego interesu, przygotowuje najlepiej i najskuteczniej grunt do transakcyj kredytowych. Pod tym względem sytuacja nie jest najlepszą. Przed wojną łączyły nas najściślejsze stosunki handlowe z byłymi zaborcami. Po wojnie wytworzyły się nowe konjunktury, nowe trakty gospodarcze, i stosunki handlowe trzeba było nawiązywać na nowo. Weszliśmy teraz w bliższe stosunki

z Anglią i Francją, z Włochami, nawet ze Stanami Zjednoczonymi A. P. Stosunki te są jeszcze świeże i znajdują się często w rękach nowych, powojennych przedsiębiorstw, które zdążyły nas w wielu wypadkach skompromitować. Jednakże mamy tu już znaczne zdobycze. Poszczególne gałęzie naszego przemysłu i handlu zdołały sobie stopniowo zdobyć coraz większy kredyt zarówno towarowy jak bankowy. Jako przykład może służyć kredyt, z jakiego korzysta w Anglii nasz przemysł cukrowniczy i bawełniany. Kredyty uzyskiwane w Europie przez poszczególne przedsiębiorstwa, w toku ich działalności handlowej, są oczywiście nie tak wielkie, następnie są krótkoterminowe, wysoko oprocentowane i dostępne jedynie dla większych przedsiębiorstw, przytem przedsiębiorstw bądź eksportujących, bądź importujących coś z zagranicy. Kredyty niezbędne dla rolnictwa wielkiego i drobnego przemysłu i rzemiosł, samorządów i ich przedsiębiorstw, następnie wszelkie kredyty inwestycyjne długoterminowe nie mogą być na tej drodze uzyskane.

Przy obecnym braku kapitałów i drożyznie kredytu u nas, a stosunkowo i w Europie, jedynym krajem, który mógłby nam dostarczyć kapitałów na inwestycje na warunkach racjonalnych, a więc na długi termin i przy stopie procentowej, wytrzymującej kalkulację, są Stany Zjednoczone. Niestety nie posiadamy tam wpływow ani silnych sympatji politycznych, a nasze stosunki handlowe są bardzo ograniczone i świeżej daty. Zdobycie przez nas zaufania Ameryki zależy od wielu warunków, przede wszystkim od czynników wewnętrznych naszego życia państwowego i gospodarczego.

Zaufanie do naszej państwowości oczywiście rośnie już przez sam fakt naszego istnienia. Pomysłne zakończenie wojen, ciągłe udoskonalenia naszej administracji, przeprowadzenie reformy skarbowej i walutowej, a ostatnio inicjatywa w uregulowaniu naszych zobowiązań w stosunku do zagranicy, tak szczęśliwie zapoczątkowana przez obecną Rząd, wreszcie fakt uciszenia się walk partyjnych i długotrwałość obecnego gabinetu, są to zjawiska, przemawiające na naszą korzyść. Zagranica orientuje się jednakże dobrze i co do ujemnych cech naszej państwowości.

Co do warunków gospodarczych, to zagranica ocenia bardzo wysoko możliwości gospodarcze i świetne wprost widoki, jakie się otwierają w naszym kraju przed dużym kapitałem. Masa dziedzin życia gospodarczego leży odłogiem, masa bogactw naturalnych czeka dotknięcia ręki ludzkiej. Zarówno zalety naszego robotnika, oraz nasze zdolności administracyjne i handlowe, jak i szczęśliwe położenie geograficzne przedstawiają dla zagranicy znaczną siłę atrakcyjną. Na nasz minus zapisać należy ochronę pracy, posuniętą znacznie dalej niż w innych krajach Europy oraz szereg innych krępowań działalności gospodarczej przez różne przepisy wywozowe, dewizowe i t. d.

W odniesieniu do chwili obecnej zaznaczyć jeszcze należy, że obecnie kryzys gospodarczy i nadmiernie wysoka stopa procentowa wpływają w silnej mierze na zajęcie przez zagranicę stanowiska wyczekującego.

Reasumując powyższe, należy wyrazić przypuszczenie, że prócz stałego rozwoju stosunków

z zagranicą w dziedzinie kredytu krótkoterminowego można liczyć w najbliższym czasie jedynie na nieznaczny kredyt długoterminowy, kredyt, mający dla zagranicy charakter pierwszej próby, której powodzenie zdecyduje o szybkim i szerokim rozwoju dalszej akcji.

Transakcja przeprowadzona przez Bank Gospodarstwa Krajowego na kredyt dla Lublina, Częstochowy, Piotrkowa i Radomia, na kanalizację i wodociągi w wysokości przeszło 10 milionów dolarów, ma charakter specjalny. Rzeczywiście pierwszym przełamaniem lodów będzie sfinalizowanie przez Ministerstwo Skarbu pożyczki amerykańskiej na sumę znacznie większą.

Na zakończenie warto sobie uświadomić sposób, w jaki będzie zużytkowana pożyczka zagraniczna, otrzymana przez państwo. Przypuśćmy, że suma pożyczki wynosi 50 milionów dolarów, co się równa przeszło 250 milionom w złotych. Otrzymała walutę obcą skarb przekaże Bankowi Polskiemu, który wypłaci wzamian walutą polską. Otrzymane przez Skarb środki pozwolą na zamknięcie budżetu bez deficytu, nie uciekając się do nadużywania zdolności podatkowej płatników, a z drugiej strony pozwolą na dokonanie szeregu wydatków rzeczowych, które miały być odłożone na rok przyszły, i ożywią przemysł. Oprócz emisji 250 milj. niezbędnych dla Skarbu, Bank Polski będzie mógł puścić w obieg na podkład tych 50 milionów dolarów jeszcze przynajmniej 150 milionów dolarów na cele gospodarcze i zwiększyć swą działalność dyskontową o całe 60%. Ponieważ dalej Bank Polski, otrzymane 50 milionów dolarów ulokuje w bankach amerykańskich i to częściowo w formie wkładu terminowego, nie jest wyłączone uzyskanie w tych bankach z tytułu wzajemności pewnych kredytów krótkoterminowych przez nasze banki państwowe i prywatne. Obieg banknotów Banku Polskiego, wynoszących dzisiaj około $\frac{1}{2}$ miljarda, zostałyby zwiększony w ten sposób prawie dwukrotnie i na rynku pieniężnym musiałoby nastąpić odprężenie.

W ten sposób niewielka, według amerykańskich pojęć, pożyczka miałaby dla nas przez wielostronne jej zużytkowanie znaczenie ogromne.

S. P.

Ustawa bankowa a spółdzielnie kredytowe.

Streszczona w poprzednim numerze „Poradnika” ustawa bankowa z dnia 27 grudnia 1924 roku oparta jest na systemie koncesyjnym, który, jak wiadomo, wśród sfer gospodarczych, ma bardzo dużo przeciwników. Z ich strony wysuwany jest pozytywny projekt takiego uregulowania sprawy, aby zamiast systemu koncesyjnego przy zakładaniu banków przyjąć system meldunkowy, oparty jednak o ramową ustawę bankową, któraby przewidywała granice i zasady działalności bankowej w myśl interesów społeczeństwa.

Można z zadowoleniem stwierdzić, że ustawa bankowa ten właśnie system w rezultacie zastosowała do spółdzielni kredytowych. Spółdzielnie kredytowe bowiem obowiązkowi koncesji zasadniczo nie podlegają, o ile działalność ich utrzymywana jest w ramach,

zakreślonych w § 81 ustawy, czynności zaś w tym paragrafie wymienione pokrywają się z normalną działalnością olbrzymiej większości spółdzielni kredytowych. W ten sposób tylko największe z nich i zupełnie bankowo rozwinięte podlegać będą obowiązkowi koncesji.

Wypada nam dokładnie zanalizować czynności, wyliczone w § 81 ustawy bankowej.

Na pierwszym miejscu wymienia się udzielanie członkom kredytu osobistego, która to czynność w istocie jest głównym zadaniem naszych spółdzielni kredytowych. Forma kredytu osobistego może być różnorodna, a obejmuje tak pożyczki na skrypty dłużne, jak i na weksle, w pierwszym rzędzie, choć nie wyłącznie, dyskont weksli kupieckich, a pozatem także kredyty, udzielane w rachunkach bieżących, jednakże tylko kredyty zabezpieczone. Temsamem ustawa bankowa wyklucza od normalnych czynności spółdzielni kredytowych tak zwane blanko-kredyty w rachunku bieżącym, czyli kredyty niezabezpieczone, i w tym punkcie zgodna jest z przedwojenną praktyką, przwieta w spółdzielniach kredytowych. Zabezpieczenie rachunków bieżących oczywiście może mieć rozmaite postacie, z tem ograniczeniem, że podkładowy weksel z podpisem wyłącznie pożyczającego nie może być uważany, jako zabezpieczenie po myśli ustawy bankowej.

Udzielanie gwarancji nie jest interesem kredytowym w ogólnym pojęciu. Ponieważ nadto ustawa przy wyliczaniu form kredytowych o nich nie wspomina, dlatego należy przypuszczać, że udzielanie gwarancji przez spółdzielnie kredytowe normalnie nie jest dozwolone.

Jako dalszą czynność normalną wlicza ustawa przyjmowanie wkładów pieniężnych z prawem wydawania książeczek wkładowych imiennych, zatem w niczem nie ogranicza dotychczasowej czynności spółdzielni kredytowych w dziedzinie przyjmowania oszczędności i rozwijania na tem polu jak najsilniejszej działalności.

Od tej normalnej formy przyjmowania wkładów odróżnić należy dopuszczone przez ustawę bankową wydawanie książeczek wkładowych, opiewających na okaziciela, lub opiewających na nazwisko, a płatnych okazicielowi, oraz asygnowat kasowych, opiewających na okaziciela, które wydawane być mogą także przez spółdzielnie kredytowe, jednakże tylko na podstawie osobnego zezwolenia rządowego.

Uposażone w charakter dokumentu na okaziciela, którego okaziciel uważany będzie za jego właściciela, o ile w samej książeczce niema odmiennych zastrzeżeń, książeczki te mogą być przyjmowane na kaucje i wadja na równi z gotowizną. Bez wątplenia posiadać one będą bardzo poważne znaczenie dla najszerzych warstw, które w styczności z władzami, a więc czy to przy nabywaniu osad, czy też przy licytacjach, subhastach itp. czynnościach, chętnie książeczkami takimi będą się posługiwały. Jednakże spółdzielnie kredytowe takiego rodzaju dowody wkładowe będą mogły wydawać jedynie, o ile osobno wystarają się o wymienione już zezwolenie rządowe. Nadmienić przytem wypada, że o osobne zezwolenie na te czynności postarać się będą musiały także spółdzielnie takie, które, chcąc rozwijać

pełną działalność bankową, postarają się o koncesję bankową. Zezwolenie to może być udzielone tylko tym spółdzielniom kredytowym, które conajmniej mają poza sobą pięcioletni okres istnienia. Jak dalece staranie się o zezwolenie na wydawanie książeczek wkładowych, opiewających na okaziciela, względnie okaziełskich asygnat kasowych będzie wskazane dla spółdzielni, okazać może dopiero przyszła praktyka.

W normalne ramy czynności niekoncesjonowanych spółdzielni kredytowych wchodzi także wydawanie przekazów, czeków oraz dokonywanie wypłat w granicach państwa, jako też odbiór wpłat na rachunek osób trzecich, a więc m. i. także inkaso weksli, czeków i t. p. Wynika z tego, że dokonywanie przekazów poza granice państwa spółdzielniom niekoncesjonowanym jest wzbronione, jak również i handel czekami zagranicznymi, dewizami wszelkiego rodzaju, oraz walutami obcymi.

Kupno i sprzedaż na rachunek własny i obcy papierów wartościowych przez spółdzielnie niekoncesjonowane ograniczono do pewnych kategorii tychże papierów. Spółdzielniom kredytowym wolno kupować i sprzedawać tylko papiery procentowe państwowe i samorządowe, czyli innymi słowy obligacje pożyczek państwowych i komunalnych, pozatem listy zastawne wszelkiego rodzaju, a nadto także akcje central gospodarczych i przedsiębiorstw, organizowanych przez spółdzielnie, ich związki lub centrale gospodarcze, a wreszcie akcje Banku Polskiego. Niemniej dozwolone jest oczywiście wobec tego także przyjmowanie subskrypcyj na pożyczki państwowe i komunalne, oraz na akcje co dopiero wymienione. Poza akcjami Banku Polskiego dopuszczone są do obrotów w naszych spółdzielniach temsamem akcje Banku Związku Spółek Zarobkowych, oraz akcje naszych central handlowych, jak Centrala Rolników, Związkowa Centrala Maszyn i Hurtownia Spółek Spożywców w Poznaniu.

Ubolewać należy, że do normalnych czynności niekoncesjonowanych spółdzielni kredytowych nie dopuszczono handlu walutami obcymi, w dość dużej ilości zresztą obiegającymi wśród najszerzych warstw ludowych, jako też kupna wszelkich papierów wartościowych, wprawdzie nie na rachunek własny, lecz komisowo na rachunek obcy.

Do normalnego zakresu działania spółdzielni niekoncesjonowanych zaliczono również wykonywanie zastępstwa na rzecz Banku Polskiego i banków państwowych. Spółdzielnie mogą się zatem ubiegać o zastępstwo w szczególności Banku Gospodarstwa Krajowego i Banku Rolnego, a spółdzielnie, zastępstwo takie już posiadające, wykonywać je mogą bez żadnych ograniczeń.

Przypuszczać należy, że, w charakterze reprezentacji jednego z wymienionych banków publicznych, Spółdzielnie będą mogły wykonywać czynności bankowe w szerszym pojęciu, w szczególności także przeprowadzać skup walut, o ile prowadzić je będą na rachunek banku, którego zastępstwo posiadają.

Wolno wreszcie spółdzielniom niekoncesjonowanym bez ograniczeń przyjmować do depo-

zytu, czyli na przechowanie, papiery wartościowe i inne waluty od swych klientów, oraz wynajmować kasetki zabezpieczone, czyli t. zw. schowki stalowe, wzgl. safes'y. W ten sposób spółdzielnie kredytowe nadal będą mogły służyć pomocą najszerzszym warstwom, kupującym papiery publiczne, przechowując je dla nich u siebie w zamknięciu pewniejszym, aniżeli domowe, i administrując nimi, w szczególności pilnując odcięcia kuponów w właściwych terminach i ich zainkasowania, oraz doglądając wylosowywania, praw dokupu i t. d.

Do wykonywania czynności, wybiegających poza ramy, ustanowione w omawianym powyżej § 81 ustawy, jak również do wykonywania czynności na giełdach pieniężnych, spółdzielnie kredytowe muszą zasięgnąć zezwolenia Ministra Skarbu, czyli postarać się o koncesję bankową. Uzyskać ją i korzystać z niej mogą tylko spółdzielnie należące do związków rewizyjnych. Spółdzielnie, które w dniu 1 stycznia bieżącego roku rozciągały działalność swoją na czynności, wymagające koncesji, mogą czynności te nadal wykonywać, o ile przed dn. 1 lipca b. r. uzyskają od Ministra Skarbu zezwolenie. Z tego wynika, że spółdzielnie kredytowe, zamierzające nadal prowadzić rozszerzoną działalność bankową, muszą się do dnia 1 lipca b. r. postarać o koncesję. Spółdzielnie natomiast, które do 1 stycznia b. r. wprawdzie już załatwiały pewne czynności, nieobjęte § 81, lecz nie zamierzają ich na stałe prowadzić i ubiegać się o koncesję, mogą je w czasie do 1 lipca zwolna likwidować.

Omówienia wymaga jeszcze szereg przepisów, odnoszących się do działalności spółdzielni kredytowych tak koncesjonowanych, jak i niekoncesjonowanych, działających w ramach swych uprawnień.

Przedewszystkiem należy jeszcze raz nadmienić postanowienie ustawy bankowej, wedle którego zobowiązania spółdzielni nie mogą przewyższać sumy kapitałów własnych oraz łącznej odpowiedzialności dodatkowej członków. Postanowieniem tem, jak już powiedziano, nie są dotknięte spółdzielnie z odpowiedzialnością nieograniczoną, ponieważ odpowiedzialność ta daje tak szerokie podstawy, że zobowiązania spółdzielni w rzadkich tylko wypadkach będą je mogły przekraczać, suma bowiem całego majątku osobistego wszystkich członków przeważnie jest olbrzymia i nie należy przypuszczać, aby jakakolwiek spółdzielnia kredytowa z nieograniczoną odpowiedzialnością zdołała przyciągnąć do siebie kapitały równie olbrzymie. Natomiast spółdzielnie kredytowe z odpowiedzialnością ograniczoną będą musiały się poważnie zastanowić nad konsekwencjami, wynikającymi z przedstawionego postanowienia ustawy bankowej. Dla należytego uzmysłowienia tych konsekwencji wystarczy powołać się na artykuł Ks. Patrona Adamskiego w poprzednim numerze „Poradnika“, a zarazem zezwzać spółdzielnie kredytowe z odpowiedzialnością ograniczoną, aby na swych Walnych Zgromadzeniach przeprowadziły bardzo poważne podwyższenie udziałów i sum odpowiedzialnościowych, a raczej lepiej, aby uchwały przejście z odpowie-

działności ograniczonej na odpowiedzialność nieograniczoną.

Powstaje pytanie, czy spółdzielnie kredytowe będą zniewołone przystosować statuty swoje do ustawy bankowej, w szczególności, czy w paragrafie, dotyczącym przedmiotu przedsiębiorstwa, wyliczać powinny czynności, któremi pragną się zajmować. Naogół ustawa przewiduje, iż w statutach osób prawnych, trudniących się czynnościami bankowymi, winny być szczegółowo wymienione czynności, do których wykonywania bank jest uprawniony. Przepis ten jednak do spółdzielni nie ma zastosowania. Jedynie spółdzielnie kredytowe, zamierzające się ubiegać o koncesję bankową, będą w statutach swych musiały określić bliżej swe czynności, jak to wynioskować można z innych postanowień ustawy.

Spółdzielnie kredytowe wszelkiego rodzaju uważane są przez ustawę za banki. Bankami bowiem są wedle ustawy przedsiębiorstwa handlowe, trudniące się czynnościami bankierskimi, jako głównym przedmiotem przedsiębiorstwa. Ponieważ ustawa o spółdzielniach nadaje spółdzielniom charakter „handlującego“ w rozumieniu prawa handlowego, przeto podciągnięcie spółdzielni kredytowych pod pojęcie banków jest zrozumiałem.

Jak inne przedsiębiorstwa handlowe, tak i spółdzielnie handlowe nie mogą wykonywać czynności bankierskich, zatem w przyszłości nie będą mogły, co się w Polsce tu i owdzie dzieje, przyjmować wkładów, chyba, że uzyskają na to zezwolenie Ministra Skarbu, co jednakże zapewne będzie utrudniane.

Uchodząc wedle ustawy jako banki, spółdzielnie kredytowe będą mogły w dalszym ciągu zamieszczać słowo: „bank“ w swojej firmie, a tylko dla wyrazistości na tem miejscu wspominamy, że ograniczenia w tym względzie przewidziane dla osób fizycznych, spółek jawnych i komandytowych, na spółdzielnie nie zostały rozciągnięte.

Spółdzielnie kredytowe, które zamierzają się starać o koncesję bankową, winny sobie uświadomić, że udzielona koncesja upoważnia do wykonywania wszystkich z wykluczenia czynności bankierskich, od których ustawa odróżnia czynności, które wymagają osobnego zezwolenia. Są niemi wydawanie wymienionych już książeczek wkładowych i asygnat kasowych na okaziciela, udzielanie pożyczek na zastaw ruchomości (lombard), z wyłączeniem pożyczek na zastaw papierów wartościowych i na zastaw towarów, oraz czynności emisyjne, jak emisja listów zastawnych i obligacji.

Spółdzielnie kredytowe, które bez ograniczeń mogą, jak wspomnieliśmy, przyjmować papiery wartościowe do depozytu, czyli na przechowanie, lub na zastaw, podlegają oczywiście także przepisom ustawy bankowej, mającym na celu ochronę klientów przed nadużyciami ze strony banków. Podobne przepisy zawierała także ustawa niemiecka, dotycząca depozytów bankowych, która zresztą przez polską ustawę bankową nie została zniesiona i temsamem obowiązuje na obszarze b. dzielnicy pruskiej w tych punktach, które nie są sprzeczne z postanowieniami polskiej ustawy bankowej, a przeciwnie jeszcze ją uzupełniają.

Oдноśne przepisy polskiej ustawy bankowej podano szczegółowo w ostatnim numerze „Poradnika“.

Postanowienia ustawy o spółdzielniach, dotyczące czynności Rady Nadzorczej i Zarządu spółdzielni kredytowych, ustawa bankowa w dalszej mierze uzupełnia, wzgl. podkreśla.

Nakłada więc na Radę Nadzorczą m. i. obowiązek ułożenia dla swych czynności regulaminu, określającego sposób wykonywania przez nią nadzoru, oraz regulaminu dla Zarządu, który szczegółowo określi sposób prowadzenia czynności banku, z szczególnem uwzględnieniem postępowania przy udzielaniu kredytu.

Spółdzielnie kredytowe zatem, które do tej pory nie usłuchały poleceń związków rewizyjnych, odnoszących się do przyjęcia regulaminów dla Zarządu i Rady Nadzorczej, niezwłocznie będą musiały przystąpić do załatwienia tej sprawy, wymaganej obecnie także przez ustawę bankową. Pozatem Zarządy i Rady Nadzorcze odtąd więcej będą musiały zwracać uwagi na staranne redagowanie protokółów i zapisywanie powziętych uchwał.

Ustawa bankowa bowiem postanawia nietylko, że z posiedzeń Rady Nadzorczej winny być spisywane i podpisywane protokoły, w których należy wymienić członków, biorących udział w posiedzeniu, lecz nadto, że należy podać sposób przeprowadzenia i wynik głosowania, przyczem w protokołach winny być zaznaczone odrębne zdania członków w obecnych oraz nadsyłane później sprzeciwy członków, na posiedzeniu Rady nieobecnych.

Niezależnie od kompetencji, wyznaczonych dla Zarządu, wszelkie kredyty pracowników spółdzielni kredytowych poddane są silniejszej kontroli. Ustawa bankowa przewiduje, że członkowie Rady Nadzorczej, Zarządu i urzędnicy spółdzielni kredytowych mogą korzystać z kredytu banku jedynie za każdorazowem zezwoleniem Rady Nadzorczej.

Działalność spółdzielni kredytowych, tak samo jak i działalność innych banków, podlega wedle ustawy bankowej nadzorowi ze strony Ministra Skarbu. Postanowienie to ma raczej tylko charakter stwierdzający, ponieważ nadzór ten nad spółdzielniami kredytowymi już istnieje, a wykonywany jest nad spółdzielniami związkowymi przez związki rewizyjne, a nad spółdzielniami niezwiązkowymi przez Państwową Radę Spółdzielczą, będącą organem Ministra Skarbu.

Ponieważ na obszarze województwa śląskiego ustawa bankowa wchodzi w życie dopiero z chwilą ogłoszenia zgody Sejmu śląskiego — zeto narazie ustawa bankowa na tym terenie jeszcze nie obowiązuje i tamtejsze spółdzielnie kredytowe odczekać winny ustawy, uchwalonej przez Sejm śląski.

Dr. Włodzimierz Seydlitz.

Odbudowa spółdzielczości kredytowej w Niemczech.

Położenie i rozwój spółdzielczości kredytowej niemieckiej w roku ubiegłym w dużej mierze stanowi jakoby odzwierciedlenie stosunków, panujących w tej dziedzinie w Polsce. Dlatego nie od rzeczy będzie nakreślić pokrótce położenie spółdzielni niemieckich na podstawie źródeł niemieckich, zwłaszcza kierunek rozwoju spółdzielni kredytowych i rezultaty ich działalności, z jakimi przeszły na rok bieżący.

Inflacja niemiecka, która miała gwałtowniejszy i groźniejszy przebieg, niż inflacja polska, podcięła egzystencję wielkiej ilości przedewszystkiem drobnych spółdzielni kredytowych. Nie ulega wątpliwości, że dalszy postęp dewaluacji pociągnąłby za sobą upadek także większych spółdzielni, a nawet całej niemieckiej bankowości. Wprowadzenie stałej waluty do niemieckiego życia gospodarczego uchroniło spółdzielczość kredytową przed ostateczną ruiną. Przez specjalne rozporządzenie osiągnęły spółdzielnie możliwość ustalenia swych udziałów w walucie stałej. Tak samo poddane zostały obowiązkowi ustawienia bilansów w markach złotych. Spółdzielnie wkroczyły w rok 1924 po większej części bez własnego majątku, a nawet bez możliwości utworzenia własnego majątku. Spółdzielnie z ograniczoną odpowiedzialnością nawet bez sum odpowiedzialnościowych. Z porównania cvfr bilansowych spółdzielni kredytowych w latach 1913 i 1924 wynika, że przeciętna suma bilansowa jednej spółdzielni, wynosząca w roku 1913, 1,7 milionów, spadła w 1924 r. do dziesiątej części, t. j. do 170 000 marek złotych.

Pierwszy kwartał 1924 roku poświęcony był głównie ustanowieniu udziałów w markach złotych, z czem związana była odbudowa kapitału własnego. W tym czasie spółdzielnie, wobec zupełnego braku kapitału własnego, skazane były przede wszystkim na czerpanie z kredytu bankowego, aby choć w części móc zaspokoić potrzeby kredytowe swych członków. Jako instytucje udzielające kredytu, wchodziły przede wszystkim w rachubę oddziały spółdzielcze Banku Drezdeńskiego i Pruska Centralna Kasa Spółdzielcza. Bez tego kredytu bankowego wiele spółdzielni nie mogłoby bez wątpienia podjąć na nowo i utrzymać swej działalności. Tylko dzięki doskonałej znajomości ukrytych w spółdzielniach kredytowych sił ekonomicznych przez ich centrale mogły spółdzielnie korzystać z tak daleko idącej pomocy kredytowej.

Niemniej podkreślić należy szeroko pojętą akcję kredytową Banku Rzeszy, która umożliwiła spółdzielniom stawianie pierwszych kroków w kierunku podjęcia ponownej działalności i przetrzymanie kryzysu sanacyjnego, który obecnie niewątpliwie dobiegł już końca.

Im trudniej przedstawiała się w spółdzielniach kredytowych w drugim i trzecim kwartale odbudowa kapitału przez ściąganie udziałów i odbudowa oszczędności, tem większe znaczenie miał także w tych kwartałach kredyt bankowy. Szerokie zastosowanie miały także kredyty specjalne, udzielane przez Rzeszę lub przez Bank Rzeszy, np. kredyt dla rzemiosła, kredyt żniwny itp. Posiadanie

małego kapitału własnego i konieczność posługiwania się kredytem bankowym spowodowały niejednokrotnie spółdzielnie kredytowe do podjęcia prób w kierunku uzyskania kredytów w kilku miejscach. Praktyka taka doprowadziła jednak w tej dziedzinie do stosunków, które, według tamtejszej opinii, domagają się wyświeślenia celem zapobieżenia nadmiernemu zadłużaniu się spółdzielni kredytowych, co z punktu widzenia całego ruchu spółdzielczego wzbudzać musi poważne wątpliwości. Dlatego istnieją już dążenia w kierunku zapobiegania nadmiernemu zadłużaniu się spółdzielni kredytowych.

Nieustannie podkreślano ze strony kierujących czynników konieczność tworzenia kapitału własnego i żywszej działalności w kierunku skłaniania ludności do składania oszczędności. Porównując bilanse spółdzielni z 1. 7. i 1. 10. 1924 r., trzeba przyznać, że przynajmniej w odniesieniu do wielkiej części spółdzielni upomnienia te nie były daremne. Spółdzielnie kredytowe osiągnęły w wielu wypadkach wydatne wzmoczenie kapitału własnego i wkładek oszczędnościowych. Korzystny ten rezultat osiągnięto niezawodnie tylko dzięki intensywnej pracy zarządów przez nieustanne oddziaływanie na członków i ludność. Wszędzie, gdzie działalność tej brakło, bilanse przedstawiają się wcale nie różowo. Nie podlega przytem dyskusji, że tylko przez tworzenie kapitału własnego i ożywienie zmysłu oszczędnościowego Spółdzielnie kredytowe mogą znowu z czasem dojść do poziomu przedwojennego. Spółdzielnie tłumaczyły często niemożność ściągania udziałów zubożeniem swych członków. Okazało się jednak, że w wielu wypadkach było to zwykłą wymówką dla pokrycia niedostatecznej działalności. Z ogólnego rozwoju w tym kierunku bowiem wszystkich spółdzielni wynika, że odbudowa kapitału własnego, a także wkładki oszczędnościowych, dokonała się szybciej niż przypuszczano na początku. Ręka w rękę z odbudową kapitału szła redukcja kosztów handlowych, przede wszystkim redukcja aparatu urzędniczego, pochodzącego jeszcze z czasów inflacji. Ilość personelu urzędniczego jeszcze dzisiaj w wielu wypadkach nie stoi w właściwym stosunku do rozmiaru przedsiębiorstwa i jego możliwości zarobkowych. Obok tego postawiły sobie spółdzielnie za zadanie stopniowe zaprowadzenie technicznych ulepszeń przy załatwianiu interesów.

Także na sposób załatwiania spraw rok 1924 miał poważny wpływ. Podczas, gdy w latach przedwojennych udzielano kredytu w formie pożyczek zwykłych, lub w rachunku bież., były spółdzielnie kredytowe w roku ub. zniewolone do stosowania w coraz szerszej mierze formy dyskonta weksli, ponieważ centrale kredytowe udzielały kredytów zasadniczo tylko w formie przyjmowania weksli. Często coprawda spółdzielnie wysuwały niemożność posługiwania się weksłami, zasłaniając się tem, że nie posiadają odpowiedniego materiału wekslowego z powodu nieprzychylnego odnoszenia się ich klientów do interesu wekslowego. Nowa niemiecka ustawa bankowa jednak, pozwalająca Bankowi Rzeszy na przyjmowanie tylko weksli kupieckich, przyczyni się niezawodnie do dalszej popularyzacji weksla. Cyfry statystyczne wskazują na to, że interes wekslowy w r. 1924 stanowił w większej części spółdzielni prawie że

wylączną formę kredytu. Nadto przewiduje się, iż w przyszłości kredyt wekslowy nabierać będzie coraz więcej znaczenia. Tylko dla najmniejszych kredytów, dla których forma weksla się nie nadaje, spółdzielnie zniewolone będą stosować formę pożyczki zwykłej. Zaspokojenie tych małych kredytów, winno jednak, według powszechnego zdania, nastąpić ze środków własnych spółdzielni.

Rok 1924 był wprawdzie dla spółdzielczości niemieckiej okresem bardzo ciężkim, przetrzymano go jednak naogół łatwiej, niż się tego spodziewano na początku roku. Okazało się zatem, że tkwiący w ruchu spółdzielczym podkład ideowy szczególniejszego nabiera znaczenia i że długoletnie doświadczenie, które posiadają przedewszystkiem spółdzielnie starsze, nie miało przyczyni się do odbudowy finansowej. Trudne zadanie, które czeka banki ludowe niemieckie w roku bieżącym, streszcza się w przyjsciu z pomocą przy odbudowaniu stanu średniego w Niemczech. Panuje jednak ogólne przekonanie, że zadanie swe spółdzielczość niemiecka zdolna będzie spełnić tylko przy sprężystem kierownictwie swych organizacji związkowych i wydatnem poparciu swych central kredytowych. S. St.

Polska Ustawa Czekowa.

Wraz z Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej „o prawie wekslowem“, o którym pisaliśmy w ostatnim „Poradniku“ — zostało ogłoszone Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. XI. 24 r. Dz. U. R. P. nr. 100, poz. 927: „O prawie czekowem“.

Rozporządzenie to podobnie jak i pierwsze obowiązuje od dnia 1 stycznia 1925 roku, a tem samem równocześnie gasną dotychczasowe przepisy, odnoszące się do obrotu czekowego — prócz przepisów stemplowych i podatkowych.

Zauważyć należy, że ustawa ta pojawia się bardzo na czasie; zbyt wolno zmniejszająca się ciasnota na naszym rynku pieniężnym, każe nam dążyć do jaknajwiększego oszczędzania pieniądza gotówkowego. Zagranicą oddawna rozpowszechnił się tak zwany „obrot bezgotówkowy“, który pozwala, aby ilość i wartość znaków obiegowych w kraju, stała na poziomie kilkakrotnie mniejszym, niżby tego suma i szybkość dokonywanych na rynku pieniężnym transakcyj wymagała. W Ameryce i Anglii rozpowszechnił się szczególnie obrót bezgotówkowy za pomocą czeków; stoi on dziś tam tak wysoko, że wielkością swą przewyższa wielokrotnie obroty gotówkowe. Nietylko kupiec tantejszy, ale każdy rzemieślnik, robotnik nawet, cały każdorazowy zapas gotówki wkłada do banku, a posługuje się tylko czekami, które o ile dają takie same jak pieniądź gwarancje własności, zastępują go doskonale.

W czasie inflacji zdarzało się u nas niezmiernie wiele nadużyć niesumiennych wystawców czekowych, którzy wystawiając czeki, niemające pokrycia, spekulowali na zwłokę, co z powodu

gwałtownego spadku naszej marki, dawało niezłe korzyści finansowe.

Obecna ustawa usunie zapewne wytworzony tem brak zaufania do obrotu czekowego, przewiduje ona bowiem bardzo surowe sankcje karne, które napewno odstraszą od tego rodzaju nadużyć.

Wobec zatem stałości naszej waluty z jednej, a zabezpieczenia przed nadużyciami tą właśnie ustawą z drugiej strony, nic nie stoi na przeszkodzie rozwinięcia u nas jaknajsilniej bezgotówkowego obrotu czekowego, co w dużej mierze przyczyni się do zmniejszenia gnębiącego nas braku gotówki.

Przechodząc w dalszym ciągu do samej ustawy nadmienić należy, że opiera się ona w głównej mierze na ustawie niemieckiej; jest jednak od niej nieco obszerniejsza, szczegółowsza, mniej zatem niż tamta wymagająca komentarzy.

Najważniejszą różnicą będą tu właśnie owe wspomniane przepisy karne, których ustawa niemiecka zupełnie nie przewiduje, ustawa zaś polska określa w § 51, co następuje:

Wystawca czeku niepokrytego odpowiada wobec jego posiadacza za wszelką szkodę, conajmniej zaś powinien zapłacić mu 6% od niepokrytej sumy. Pozatem podlega on karze aresztu do 6-ciu tygodni i grzywnie do 5 000 złotych, o ile nie może udowodnić, że brak pokrycia w chwili przedstawienia czeku, powstał z przyczyn od niego niezależnych.

Do ważności czeku ustawa wymaga, aby zawierał:

- a) umieszczoną w tekście nazwę „czek“;
- b) nazwisko osoby, która ma zapłacić (trasata);
- c) podpis wystawcy;
- d) bezwarunkowe polecenie zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
- e) wskazanie miejsca i daty wystawienia czeku; jeżeli miejsca wystawienia nie oznaczono, jest niem miejsce, wskazane obok podpisu wystawcy.

Trasatem może być: a) państwowy lub samorządowy zakład kredytowy, b) pozostające pod nadzorem czy Państwa, czy organów samorządowych, czy innego zrzeszenia publiczno-prawnego zakład kredytowy lub kasa oszczędności, c) firma zarejestrowana, której sama nazwa wskazuje czynności bankierskie jako przedmiot przedsiębiorstwa.

Tu ustawa nie wylicza oddzielnie spółdzielni kredytowych, jak czyni to ustawa niemiecka, jednakże stosownie do p. c) pozwala im występować w roli trasata czeku.

Czek może być wystawiony na określoną osobę, na jej zlecenie lub na okaziciela. Wystawca może wymienić siebie jako odbiorcę zapłaty, lub wystawić czek na własne zlecenie, jednak czek na okaziciela, w którym wystawca jest razem trasatem, jest nieważny. A więc ustawa polska podobnie jak niemiecka, choć bardziej wyraźnie, zabrania trasowania czeku na siebie samego, a tem samem czeku wystawionego przez centrale na swój oddział, lub odwrotnie i t. p. Wyrażając się jednak „na okaziciela“ ustawa stwarza domniemanie, że tego rodzaju czeki, o ile są imienne, mogą być wystawiane.

Czek imienny, może być podobnie jak weksel przenoszony drogą indosu (żyra); zastrzeżenie wystawcy „nie na zlecenie“ ma takie skutki, jak podobne uczynione na wekslu. Indos na oka-

ziciela jest nieważny. Również trasat nie może indosować czeku, podobnie jak nie może występować w charakterze poręczyciela. Jest on bowiem tylko organem płatniczym, nie może zatem się zobowiązywać z czeku. Obowiązek zaś trasata co do zapłaty czeku, określony jest tylko jego stosunkiem prawnym do wystawcy.

Posiadacz czeku, nie chcąc utracić regresu do indosantów i poręczycieli, powinien przedstawić czek do zapłaty w przeciągu dni 10-ciu, (w 20-tu, o ile czek jest płatny nie w miejscu wystawienia, w 30-tu przy czekach zagranicznych). W razie odmówienia zapłaty należy sporządzić protest (podobnie jak przy wekslu) lub oświadczenie trasata na czeku i to nie później, jak w pierwszym dniu powszednim po przedstawieniu czeku do zapłaty.

Notyfikacja zaś, czyli zawiadomienie o protestie wystawcy i indosanta, nastąpić ma w przeciągu czterech dni powszednich ze strony posiadacza czeku, dwóch zaś dni ze strony indosantów między sobą. (Prawo niemieckie przewiduje dwa dni tak dla dzierżyciela czeku jak i indosantów).

Czek można odwołać: nie skutkuje ono jednak przed upływem okresu przeznaczanego do przedstawienia czeku, a przy czekach imiennych lub na zlecenie i przesłanych bezpośrednio trasatowi, o ile nadeszło już po doręczeniu czeku odbiorcy zapłaty.

Sam upływ okresu przewidzianego do przedstawienia czeku, nieodwołanego skutecznie, nie wpływa ani na prawo, ani na obowiązek trasata co do wykupienia weksla, inaczej niż w prawie niemieckim, które postanawia, że trasat „ma prawo” wypłacić czek także po upływie okresu prezentacyjnego, czyli że prawo niemieckie pozwala odmówić zapłaty czeku, przedstawionego po terminie.

Trasat jest zobowiązany odmówić zapłaty, jeśli doszło do jego wiadomości, że ogłoszono upadłość wystawcy.

Odpowiedzialność wystawcy jak i indosantów i ich zdolność do ograniczenia odpowiedzialności i indosowania; ustawa traktuje podobnie jak ustawa wekslowa. Podobnie co do protestu i zwrotnego poszukiwania. Ustawa przewiduje (o czym ustawa niemiecka nie wspomina), przedłużenie okresu przepisane na przedstawienie czeku lub wniesienie protestu, na wypadek przeszkód o charakterze „siły wyższej” (vis major).

Roszczenie z wrotne posiadacza przeciw indosantom i wystawcy, jak również indosantów między sobą, przedawniają się w 6 miesięcy (w ust. niem. w 3 miesiące), przyczem bieg przedawnienia przerywają jedynie:

- wytoczenie skargi;
- zgłoszenie roszczenia w postępowaniu upadłościowym lub układowym;
- przyzpoznanie ze strony pozwanego lub oznajmienie sporu;
- uznanie piśmienne roszczenia.

J. Jeziorowska.

Informacje podatkowe.

1. Podatek od uposażeń w lutym.

Ministerstwo Skarbu zarządziło, aby pobór państwowego podatku od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę na całym obszarze Rzeczypospolitej był dokonywany w lu-

tym b. r. w dotychczasowym trybie według poniższej skali:

L. p.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym:		Stopa procentowa podatku
	ponad	do	
	w złotych		
1.	3 212	4 282	2,0
2.	4 282	5 353	2,1
3.	5 353	6 959	2,2
4.	6 959	8 565	2,2
5.	8 565	10 171	2,3
6.	10 171	11 777	2,5
7.	11 777	13 383	2,9
8.	13 383	15 167	3,3
9.	15 167	16 952	3,8
10.	16 952	18 736	4,2
11.	18 736	20 521	5,0
12.	20 521	22 305	5,4
13.	22 305	23 197	6,7
14.	23 197	24 536	7,5
15.	24 536	25 874	9,2
16.	25 874	27 658	10,0
17.	27 658	29 443	10,4
18.	29 443	31 233	12,9
19.	31 233	33 458	14,2
20.	33 458	35 688	14,7

Na obszarze Województw Wielkopolskiego, Pomorskiego i Górnośląskiej części Województwa Śląskiego należy na rzecz gmin miejskich i powiatowych związków, komunalnych potrącać równocześnie z podatkiem państwowym podatek w wysokości 3% wypłaconego wynagrodzenia, poczynając jednakże dopiero od 4-go stopnia powyższej skali.

Potrącone kwoty należy w terminie do dni 7-miu po dokonaniu potrącenia wpłacić do Kasy Skarbowej.

Zaznacza się, że skala powyższa ma zastosowanie do uposażeń, wypłaconych w lutym 1925 roku, jak również wypłaconych w styczniu r. b., ale należnych za luty 1925 roku.

2. Podatek przemysłowy.

W terminie do dnia 1 lutego b. r., winni płatnicy podatku przemysłowego złożyć zeznanie o obrocie, osiągniętym w ciągu drugiego półrocza kalendarzowego roku ubiegłego.

3. Świadczenia przemysłowe.

Zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Skarbu lustracje przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych w związku z upływem terminu wykupu świadectw przemysłowych rozpoczęte zostało 20 b. m. Lustratorzy, obchodząc przedsiębiorstwa, sprawdzają patenty i pociągają do odpowiedzialności winnych niewykupienia świadectw przemysłowych lub wykupienia świadectw niewłaściwych.

Kary za zwłokę w wysokości 4% miesięcznie policzone są przy wydawaniu świadectw przemysłowych, poczynając od dnia 15 stycznia b. r.

4. Nowe opłaty stemplowe.

W nr. 1 Dziennika Ustaw R. P. z dnia 11 stycznia 1925 r., ukazała się Ustawa z dnia 11 grudnia 1924 r., w przedmiocie opłat stemplowych, które mają płacić spółdzielnie. Ustawa zacznie obowiązywać począwszy od 1 kwietnia b. r. W jednym z następnych numerów „Poradnika Spółdzielni” zamieścimy Ustawę w streszczeniu wraz z odnośnymi wyjaśnieniami.

Składnice i Sklepy Kółek Rolniczych w r. 1922-23

należące do

**Związku Rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych
w Krakowie.**

Związek Rewizyjny Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie, jeden z czterech Związków, należących do U. Z. S. w Polsce, rozpoczął swą działalność z dniem 1 grudnia 1919 r. Przemieniwszy się z Biura handlowego przy Małopolskiem Towarzystwie Rolniczem na samodzielną i ustawowo autoryzowaną organizację, Związek, mimo warunków szczególnie niekorzystnych, wywołanych deprecjacją pieniędzy i inflacją, przedstawia się w rozwoju swych spółdzielni bardzo pomyślnie.

Składnice i Sklepy Kółek Rolniczych, należące do Związku, są spółdzielczymi zrzeszeniami spóżywców chrześcijan, skupiającymi przede wszystkim ludność rolniczą, zorganizowaną w Kółkach Rolniczych.

Jako stowarzyszenia spóżywców — Składnice i Sklepy Kółek Rolniczych mają za zadanie, przez zorganizowanie spóżycia, dążyć do tego, aby produkcja dóbr, ich wymiana i podział, odbywały się w myśl interesów spóżywców.

Jako spółdzielnie — Składnice i Sklepy Kółek Rolniczych przestrzegają następujących zasad spółdzielczych:

Ograniczenie działalności do członków, — dostarczanie towarów doborowej jakości o rzetelnej wadze i miarze, — kupowanie i sprzedawanie tylko za gotówkę, — sprzedaż po cenach targowych, — podział nadwyżki między członków w stosunku do ich zakupów i ograniczenie procentu od udziałów, — zajęcie pracy tylko własnym odpowiednim kapitałem, dążenie do jak największego z mocnienia się majątkowego, w szczególności do pomnożenia kapitałów przez obfite zasilanie z nadwyżki funduszy rezerwowych i nałożenie na członków obowiązku do pozostawienia części dywidendy i zwrotów towarowych na zakupno nowych udziałów, — korzystanie z doświadczenia i stosowanie sposobów handlu prywatnego w stosunkach na zewnątrz, a w stosunkach wewnętrznych wykluczenie momentu zysku i bezwzględne zwalczanie wszelkiej nieuczciwości i sprzeniewierzenia, — przestrzeganie w gospodarce zewnętrznej zasad, porządku i skrupulatności kupieckiej, — prowadzenie wzorowej rachunkowości, ustanowienie dokładnego podziału pracy, przynależenie do Związku rewizyjnego i poddawanie się jego lustracji, — dążenie do stwarzania własnych zakładów przemysłowych (piekarnie), — nie tylko ilościowe, ale i jakościowe podnoszenie członków i w tym celu pracowanie nad spółdzielczym ich uświadczeniem, propagowanie idei kooperatywności oraz naczelnego jej zasady miłości bliźniego.

Jako Spółdzielnie Kółek Rolniczych stowarzyszenia, starając się zyskać na członków innych spóżywców chrześcijańskiego wyznania, winny skupiać:

a) Sklepy Kółek Rolniczych: wszystkich rolników, należących do Kółek Rolniczych.

b) Składnice: prócz członków indywidualnych, wszystkie sklepy Kółek Rolniczych i Kółka Rolnicze swoich okręgów.

Ze względu na charakter rolniczy Składnice i Sklepy Kółek Rolniczych dbać mają wydatnie o dostosowanie swej działalności do potrzeb spóżywcy-rolnika, o organizację przemysłu rolnego i ułatwienie pozbycia wytworów rolniczych.

Składnice starają się przede wszystkim o zaopatrzenie Sklepów Kółek Rolniczych w swoim okręgu. Jako hurtownie nie mogą one jednak, o ile interes członków nie da się inaczej uzgodnić ze względami handlowymi, wchodzić w doraźne porozumienia z handlem prywatnym, ewentualnie oddawać nadwyżkę swych zapasów drobnym chrześcijańskim kupcom prywatnym pod warunkiem, że przyczyni się to do unarodowienia handlu.

Liczba Spółdzielni*), które Związek miał w ewidencji, wynosiła 31 grudnia 1923 roku:

159 Stowarzyszeń.

Liczba powyższa dzieli się na:

Składnice	122
Sklepy Kółek Roln.	31
Inne Spółdzielnie	6

Razem 159 Spółdzielni.

W porównaniu do roku 1923 liczba Stowarzyszeń zmniejszyła się o 2, gdyż w ciągu roku 1923 ubyło 10, a przybyło 8. W statystyce uwzględniono jednakże tylko 154 Spółdzielnie, mianowicie: 119 Składnic, 31 Sklepów Kółek Rolniczych i 4 Spółdzielnie.

Liczba miejsc sprzedaży, któremi Składnice ogarniają przede wszystkim okoliczne wsie, wynosiła w roku 1923:

285 punktów sprzedaży

wobec 291 w roku zeszłym**). Największą ilość punktów sprzedaży przedstawiają Składnice w Województwie Krakowskim: Na jedną przypada 3,3 miejsc sprzedaży, w Województwie Lwowskim na jedną Składnicę 2,1, w Województwie Stanisławowskim 1,5, w Województwie Tarnopolskim na jedną Składnicę 1,2 miejsc sprzedaży.

Ogólna liczba członków wynosiła

116 842 członków

wobec 119 433 w roku zeszłym. Jednakże ruch w kierunku pozyskiwania nowych członków nie ustał i przejawiał się w liczbę 11 353 nowych członków. Zmniejszenie liczby członków nastąpiło wskutek odpadnięcia jednej Składnicy i 7 Sklepów Kółek Rolniczych i wskutek wykreślenia w wielu Spółdzielniach tych członków, którzy nie uzupełnili udziałów do podwyższonej na Walnych Zgromadzeniach stopy.

*) Na podstawie III. i IV. Sprawozdania Związku Rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie za lata 1922 i 1923. Kraków 1924. Nakładem Związku Rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych, str. 94.

***) W zestawieniu statystycznym w nr. 1 „Poradnika” nie uwzględniono liczby punktów sprzedaży wobec braku odpowiednich danych statystycznych.

pas towaru wynika ze stosunków walutowych ostatnich lat, które pały do tego, by gotówkę lokować przeważnie w towarach.

Skutkiem takiego rozwoju saldo gotówki kasowej procentowo zmniejszyło się z roku na rok, mianowicie z 11,85% w roku 1920 do 4,24% w roku 1923. Analogiczny rozwój przedstawiają wierzytelności, które, jako „borgi” i kredyty chwilowe, dawniej poważną odgrywały rolę. Mianowicie spadły one z 31,01% na 24,18—19,39% i ostatecznie w roku 1923 na 12,65%. Inne pozycje stanu czynnego są procentowo bardzo nikle. Ruchomości 0,30%, nieruchomości 0,75%, przechodnie 0,32%. Okazuje się, że dawniej nabyte ruchomości i nieruchomości zdewaluowały się, figurując w zbiorowym bilansie w roku 1923 w wartości 13 480 zł. Rzeczywista wartość w przybliżeniu wynosi jednakże 1,5 milj. złotych, a więc przewyższa nawet wartość zapasu towarów, który w bilansie zbiorowym wykazany został w wysokości 1 442 401 zł.

W stanie biernym przeciętnego bilansu uwidatnia się zmniejszenie się procentowe ogólnego zadłużenia z 85,35% w roku 1920, do 63,17% w roku 1923. W długach najważniejsze pozycje stanowią dostawcy 35,92%, następnie odbiorcy 7,96%, pożyczki różne 6,44%, dywidenda i premja towarowa 5,86%, wkładki 5,62%, pożyczki wekslowe 1,17 proc., hipoteczne 0,20%.

Fundusz rezerwowy, w porównaniu do lat poprzednich, podniósł się bardzo znacznie. Wynosił on w roku 1920: 2,76%, w 21: 2,56%, w 22: 1,91%, natomiast w roku 1923: 15,68%. To samo można powiedzieć o innych funduszach, które w roku 1923 wynosiły 4,58%, razem wszystkie fundusze zasobowe 20,26%. Zwiększenie funduszy rezerwowych powstało skutkiem przelewania nadwyżki, pochodzącej z obrotów z nieczłonkami, do funduszu rezerwowego, jako też wskutek innych dotacyj z czystego zysku. Również wzrosła znacznie nadwyżka bilansowa, mianowicie z 6,37% w roku 1920 na 13,20% w roku 1923. Natomiast kapitał udziałowy nie dogonił procentowo kapitału z roku 1920, mianowicie spadł on z 5,53% na 4,58%—3,91 i ostatecznie 3,37%. Kapitał własny jednakże w całości, w porównaniu do roku 1922, wzrósł bardzo silnie.

Stosunek kapitału własnego do obcego przedstawia się jak 1:2,13, podczas gdy w roku 1920: 1:11,41. W Spółdzielniach poszczególnych województw przedstawia się stosunek kapitałów własnych do obcych najlepiej: w Województwie Krakowskim, jak 1:1,3. Najgorzej w Województwie Stanisławowskim, jak 1:3,90.

Utargi stowarzyszeń związkowych wynosiły w roku 1923: Sklepy: 76 635 milionów, Stowarzyszenia: 1 152 293 miliony. Utargi za r. 1923, przeliczone na złote, wynoszą 7 846 400 złotych, z czego przypada na 118 Składcnic 79,8% i na 30 Sklepów 20,2%. W porównaniu do roku 1922 okazuje się, że spółdzielnie jednakże nie dotrzymały kroku potęgającej się drożyznie i nie potrafiły utrzymać targów w ich wysokości w roku 1922, wykazując spadek ogólny o 3,4%.

Jak w roku 1922 tak i w roku 1923 Składnice zachodnie przeciętnie targują o 44% więcej od wschodnich. Sklepy zaś wschodnie tar-

gują przeciętnie więcej niż zachodnie. Ogólnie 89 stowarzyszeń zachodnich, czyli 60,1%, daje 68,5% całego utargu. 59 stowarzyszeń wschodnich, czyli 39,5%, tylko 31,5%. Składnice nadal zachowują wybitną przewagę nad utargiem Sklepów. 118 Składcnic, czyli 79,8% stowarzyszeń, targuje 93,4% utargu. 30 Sklepów, czyli 20,2% stowarzyszeń, targuje tylko 6,6% utargu. W porównaniu do roku 1922 zaszło jednak pewne odchylenie na korzyść Sklepów.

Zakupowały Stowarzyszenia przede wszystkim artykuły pierwszej potrzeby. Zakup tych towarów zwiększa się z 72,42% w roku 1922 do 75,68% w roku 1923. Z powodu trudności finansowych i ze względu na szybkość obrotu Stowarzyszenia poszły przede wszystkim w kierunku towarów o szybkim zbyciu, jakimi są towary pierwszej potrzeby.

Zakup towarów odzieżowych i galanteryjnych procentowo pozostał ten sam. W roku 1922: 6,88%, w roku 1923: 6,86%.

Zakup towarów rolniczych i innych zmniejszył się z 27,7% do 17,46% w roku 1923. Jednakże szereg artykułów rolniczych w zestawieniach statystycznych spółdzielni objęto działem pierwszej potrzeby.

W źródłach zakupu Związek Ekonomiczny, jako centrala handlowa, pozostał nadal głównym dostawcą, jakkolwiek cyfra zakupu w roku 1923 nieco się obniżyła. Największy procentowo zakup wykazują Spółdzielnie Województwa Tarnopolskiego 48,84%, następnie Stowarzyszenia Krakowskiego 45,63%, Województwa Stanisławowskiego 43,03 i Województwa Lwowskiego 21,9%. Największą ilość stanowią te spółdzielnie, które zakupywały od 30 do 50% swego ogólnego zakupu. Najmniejszą ilość w roku 1923 zakupujące od 1—10%.

Liczy, powyżej podane, tak w markach polskich, jak szczególnie po przeliczeniu ich na złote, świadczą o znacznym, w porównaniu do roku zeszłego, rozwoju spółdzielni, należących do Związku Rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie. Jednakże dopiero statystyka, zestawiona na podstawie przeszacowanych już bilansów, tak w tym, jak w każdym innym wypadku, wykaże stan rzeczywisty spółdzielni i umożliwi w przyszłości właściwe porównanie poszczególnych dat statystycznych.

Dyskontowanie weksli w Banku Polskim.

Wobec częstych nieporozumień, powstających przez niestosowanie się interesantów Banku Polskiego do przepisów przy dyskontowaniu i wykupywaniu weksli, należy przypomnieć, że

- a) wystawcy, akceptanci i żyranci winni obok swego podpisu przykładać bezwarunkowo pieczętkę o wyraźnym brzmieniu imienia i nazwiska względnie firmy, tudzież podawać swe dokładne adresy. Niedopuszczalnym jest wypisywanie nazwisk na maszynie do pisania;
- b) na wekslach, podawanych do dyskonta, tylko firmy rejestrowane mogą być podpisy-

wane skrótami, natomiast osoby prywatne i firmy nierejestrowane muszą się podpisywać pełnym imieniem i nazwiskiem.

Nieodpowiadające powyższym wymogom weksle nie będą przyjmowane do dyskonta.

Dodać należy, że dotychczas stosowane t. zw. dni ulgowe (respektowe) zostały zniesione, a płatnicy winni wykupić weksel w dniu oznaczonym jako data płatności.

Z naszego ruchu spółdzielczego

Poświęcenie budynku Składnicy w Rymanowie. W dniu 23 listopada ub. r., odbyło się uroczyste poświęcenie wspaniałego domu, wybudowanego z wielkim wysiłkiem dzięki ofiarnej współpracy organów Składnicy w Rymanowie.

Posiedzenie Rady Wileńskiego Oddziału „Związku Rewizyjnego Spółdzielni Polskich w Warszawie. W dniu 11 stycznia b. r., w Wilnie odbyło się II miesięczne posiedzenie Rady Wileńskiego Oddziału, który sformował się w grudniu ub. r. i grupuje 18 banków spółdzielczych.

W sprawie nowelizacji podatku dochodowego. Unja Związków Spółdzielczych pracuje obecnie nad memorjałem w sprawie podatku dochodowego, którego obliczanie nastęczało dotąd naszym spółdzielniom dużo trudności. Zmiany, ku którym dąży U. Z. S., dotyczą przede wszystkim ściślejszego sprecyzowania przepisów art. 10. w którym mowa o zwolnieniu od podatku kwot przelanych do funduszów niepodzielnych. Zmiany odnośnie dotyczą pozatem upoważnienia Ministra Skarbu do zezwolenia Związkom Rewizyjnym na wykonanie pewnych czynności wymiarowych podatku, jakoteż wnoszenia reklamacyj podatkowych za swe spółdzielnie. Memorjał zmierza do tego, aby spółdzielniom ułatwić składanie zeznań o podatku i uzyskanie dla nich pewnych ulg podatkowych.

KSIĄŻKI NADESŁANE.

Kalendarz Spółdzielni Czeskich. „Kalendář Československých Družstev 1925“, wydany przez Centralny Związek Spółdzielni Czeskich w Pradze, poświęcony jest w tym roku Pierwszej Międzynarodowej Wystawie Spółdzielczości i Opieki Społecznej w Gandawie. W obszernym artykule redaktor E. Škatula opisuje całą wystawę, w szczególności zaś oddział czeski. W innych artykułach znani w czeskim ruchu spółdzielczym przodownicy, jak n. p. Jirásek, Fišer, Lustig, Vodenka i inni, poruszają różne aktualne zagadnienia spółdzielcze. Kalendarz jest bogato ilustrowany i starannie wydany. Na okładce znajduje się podobizna monumentalnej statuy „Spółdzielczość“, dzieło belgijskiego rzeźbiarza Sarteel. Na pierwszej stronie umieszczony jest portret znanego belgijskiego spółdzielcy Ed. Anseele.

SPRAWY BIEŻĄCE.

Do uczestników Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu.

Szanownym Spółdzielniom podajemy do wiadomości,

1. że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Hurtowni Spółek Spożywców w odbędzie się we wtorek, dnia 17 lutego 1925 r., o godzinie 11 na sali posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Plac Wolności 15. Szczegóły i porządek obrad wynikają z anonsu na stronie 60;
 2. wyślemy do Spółdzielni okólnik, dotyczący przysłania plenipotencji w razie nieuczestniczenia na Walnym Zgromadzeniu oraz w sprawie załatwienia potrzebnych formalności na wypadek wysłania delegata.
- Poznań, dnia 1 lutego 1925.

Patronat.

Szanowne Spółdzielnie rolniczo-handlowe prosimy o niezwłoczne nadesłanie następujących dokumentów na przesłanych swego czasu formularzach do naszego sprawozdania związkowego za r. 1924:

1. Sprawozdanie roczne ustawione w złotych, przeliczonych po kursie 1800 000,— w dwóch egzemplarzach,
2. wykaz sprzedanych towarów w centnarach, w dwóch egzemplarzach.
3. odpis kompletnego inwentarza pod koniec roku sprawozdawczego ustawionego w złotych, przeliczonych po kursie 1800 000 —,
4. odpis protokołu Walnego Zgromadzenia, które zatwierdziło sprawozdanie roczne, w dwóch egzemplarzach,
5. odpis ewent. nowoprzyjętych zmian statutu, w dwóch egzemplarzach.

Pozatem prosimy o nadesłanie przeszacowanego bilansu otwarcia p. 1 lipca 1924 r., zatwierdzonego przez Walne Zgromadzenie, w dwóch egzemplarzach na zwykłych arkuszach papieru.

Jeżeli Walne Zgromadzenie jeszcze się nie odbyło, prosimy ze względu na artykuł 47 Ustawy o Spółdzielniach termin możliwie przyspieszyć i pracę około ustawienia zwaloryzowanego bilansu ukończyć, tak, abyśmy mogli wszystkie sprawozdania otrzymać w jak najkrótszym czasie.

Poznań, dnia 1 lutego 1925.

Patronat.

Szanowne Spółdzielnie które nie uiściły się z zapłaty abonamentu za „Poradnik Spółdzielni“ za I. kwartał b. r. winny to uczynić niezwłocznie, najpóźniej do 15 lutego r. b., przekazując należytość do Banku Związku, Oddział Spółdzielczy na konto Spółdzielni Wydawniczej U. Z. S. w Poznaniu, względnie na konto czekowe Poznań, P. K. O. nr. 206013, w przeciwnym razie dla uproszczenia sprawy obciążymy ich rachunek bieżący w Banku Związku, Oddział Spółdzielczy kwotą 6 złotych.

Poznań, dnia 1 lutego 1925 r.

Patronat.

3 Do uczestników Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie.

Niniejszem uprzejmie komunikujemy, że Dyrekcja Oddziału Warszawskiego Banku Związku Spółek Zarobkowych postanowiła za wykonywanie czynności inkasowych płaćć spółdzielniom 1⁰/₀₀ (1 od 1000) prowizji od kwoty zainkasowanej, minimum 50 groszy od dokumentu.

Spółdzielniom, które mają rachunki bieżące w Banku, należna prowizja będzie obliczana co 1/2 roku i operacje z tego tytułu powstałe będą przeprowadzane przez rachunek franco prowizja, spółdzielnie zaś, które tych rachunków nie posiadają, mogą sobie należną prowizję odliczać od zainkasowanych sum. Przesyła się przeto Bankowi w tym ostatnim wypadku kwotę, stanowiącą różnicę między sumą zainkasowaną, a należnemi zwrotami.

Należności Banku z tytułu inkasa winny być bezwzględnie natychmiast po zainkasowaniu sum regulowane. Nieuregulowanie ich spowoduje przerwanie nadsyłania przez Bank dokumentów inkasowych.

O każdym wpływie dokumentu inkasowego winna spółdzielnia zawiadomić Bank w dniu wpływu.

W razie zaprotestowania weksła, nadesłanego do inkasa, spółdzielnia oprócz kosztów, zapłaconych rejentowi, dolicza sobie 50 groszy tytułem zwrotu kosztów własnych.

Zarząd
Związku Spółdzielni Polskich.

◻ ◻ **WIADOMOŚCI.** ◻ ◻

Nowela do Ustawy o podatku obrotowym. Ministerstwo Skarbu opracowało nowelę do ustawy o podatku obrotowym, która wprowadza znaczniejsze zmiany w opodatkowaniu przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych. Projekt ten był już przedmiotem międzyministerjalnej konferencji z udziałem przedstawicieli Min. Przemysłu i Handlu, poczem po uzgodnieniu zostanie przedłożony Radzie Ministrów, a następnie wpłynię do Sejmu.

Gminne kasy wiejskie pożyczkowo-oszczędnościowe. W nr. 118 Dziennika Ustaw R. P. z dnia 31 grudnia 1924 r. podane zostało Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o organizacji i ustaleniu statutów gminnych kas wiejskich pożyczkowo-oszczędnościowych. Rozporządzenie określa warunki zakładania kas gminnych, następnie prawa i obowiązki kas oraz przepisy dotyczące likwidacji. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 31 grudnia 1924 r., i obowiązuje na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, nowogrodzkiego, poleskiego, wolińskiego i administracyjnego okręgu wileńskiego.

Do odnośnego rozporządzenia powrócimy w jednym z następnych numerów „Poradnika”.

Zjazd Przedstawicieli Kółek Rolniczych C. T. R. Zważywszy, że w r. ub. 1924 z racji odbytego w m. czerwcu I-go Ogólnopolskiego Kongresu Rolniczego — nie-mógł odbyć się doroczny Zjazd Przedstawicieli Kółek Rolniczych Centralnego Tow. Rolniczego, jak również nie-mógłby się odbyć w r. b. z powodu przypadającego w czerwcu Międzynarodowego Kongresu Rolniczego — Komitet C. T. R. w dn. 4 grudnia r. z. postanowił zwołanie Zjazdu Przedstawicieli Kółek Rolniczych C. T. R. na dn. 3 i 4 marca r. b. w Warszawie. Wszelkich informacyj, dotyczących Zjazdu udziela Instruktorjat Główny Kółek Rolniczych C. T. R., Kopernika 30, I p.

Międzynarodowy Kongres Rolniczy w Warszawie. W czasie od 21 do 24 czerwca 1925 odbędzie się w Warszawie XII Międzynarodowy Kongres Rolniczy.

Propozycja w tej mierze, zgłoszona Międzynarodowej Komisji Rolniczej w Paryżu ubiegłego lata ze strony polskich organizacji rolniczych i przez czynniki handlowe, spotkała się była z doskonałym przyjęciem do tego stopnia, że Włochy, które również wyraziły gotowość przyjęcia XII

Kongresu w sposób niezmiernie kurtuazyjny ustąpiły tego przywileju Polsce. Wprawdzie propozycja z naszej strony miała na widoku dopiero rok 1926 nie zaś 1925, lecz należało przyjąć warunek przyspieszonego urzędzenia Kongresu.

W październiku r. zesł. został powołany do życia w Warszawie Komitet organizacyjny, złożony z przeszło 40 osób, w którego skład weszli przedstawiciele organizacji rolniczych, zakładów naukowych (uczelnia i doświadczalni) oraz i przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Prezydium Komitetu Organizacyjnego tworzą pp. K. Fudakowski (Prezes), Dr. K. Esden-Tempski, Prof. A. Jura, poseł J. Kowalczyk i poseł T. Wilkoński (Wiceprezesi), Dr. J. Lutosławski i poseł T. Niedzielski (sekretarze generalni). Do wydziału wykonawczego wchodzi poza prezydium pp.: S. Boguszewski, poseł J. Gościński i H. Wąsowicz, a jako zastępcy pp.: W. Czerwiński i J. Machnicki. Ministerstwo Rolnictwa w Komitecie Organizacyjnym reprezentowane jest przez pp.: W. Ubysza, dyrektora Departamentu Ogólnego i S. Królikowskiego, Naczelnika Wydziału Ekonomiki Rolniczej; Ministerstwo Spraw Zagranicznych — przez radcę legacyjnego i Naczelnika Wydziału Budżetowego p. K. Rościszewskiego. Komitet Organizacyjny przeprowadził w gronie licznie zaproszonych rzeczoznawców gruntowną dyskusję, nad programem Kongresu, który postanowiono podzielić na 5 sekcji: Ekonomiki rolnictwa, produkcji roślinnej, produkcji zwierzęcej, przemysłu rolnego i naukową (nauczanie rolnictwa i doświadczalnictwo rolnicze). Na czele prac przygotowawczych stanęli przy tem podziale na sekcje: pp. Prezes Z. Pluciński z Poznania, (ekonomiki rolnictwa), prof. J. Sypniewski z Puław (produkcji roślinnej), Prof. Dr. Jul. Nowak z Krakowa (produkcji zwierzęcej), Prof. Dr. W. Dąbrowski z Warszawy (przemysłu rolnego), Prof. Inż. Załęski E. z Krakowa, (naukowego doświadczalnictwa rolniczego). Dział nauczania rolnictwa powierzono p. red. Stef. Jankowskiemu.

Komitet Organizacyjny opracował już regulamin Kongresu, który uzyskał zatwierdzenie Międzynarodowej Komisji Rolniczej. Według tego regulaminu w Kongresie biorą udział delegaci rządowi, oraz delegaci instytucji i organizacji ściśle rolniczych tych krajów, które wchodzi w skład Międzynarodowej Organizacji Rolniczej.

Biuro Kongresu mieści się w Warszawie, przy ul. Kopernika 30.

Konsolidacja spółdzielczości spożywczej. Z dniem 1 stycznia 1925 r. przyszło do skutku połączenie się Hurtowni Związku Polskich Stowarzyszeń Spożywców w Warszawie i Hurtowni Robotniczych Stowarzyszeń Spożywców. Związki rewizyjne stowarzyszeń, które grupowały się wokół tych Hurtowni zachowały jednak nadal swą odrębność ze względu na to, że Związek Polskich Stowarzyszeń Spożywców w Warszawie reprezentuje ideologię „neutralną” (bezpartyjność ruchu spółdzielczego), natomiast Robotnicze Spółdzielnie spożywców stoją na stanowisku klasowości.

Związek Stowarzyszeń Spożywców w Wilnie z ilością około 40000 członków połączył się na zasadach pewnej autonomii ze Związkiem Polskich Stowarzyszeń Spożywców w Warszawie.

◻ **PRZEGLĄD CZASOPISM.** ◻

Czasopismo Spółdzielni Rolniczych. Organ Zjednoczenia Związków Spółdzielni Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie, nr. 2.

Treść numeru: Wyszkolenie spółdzielcze. — U kolebki polskiej spółdzielczości rolniczej. — Nowa ustawa czekowa. — Korespondencje. — Z naszego ruchu. — Wiadomości różne. — Rady i wskazówki.

„Przewodnik Spółdzielczy” Organ Związku Rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie. Dodatek do „Przewodnika Kółek Rolniczych”. Nr. 1. Rok III. Kraków, dnia 11 stycznia 1925.

W artykule wstępnym redakcja zachęca czytelników do prenumerowania także innej jeszcze prasy spółdzielczej, przedewszystkiem zaś „Poradnika Spółdzielni” jako organu Unji Związków Spół-

dzielczych w Polsce. Na treść pisma składają się następujące artykuły: Od Redakcji. — Kredyt konsumcyjny (borgi). — W Spółdzielniach. — Organizacyjne. — Walne Zebranie Związku Ekonomicznego Spółdzielni Kółek Rolniczych dnia 18 listopada ub. r. — Z życia naszych stowarzyszeń. — Ruch spółdzielczy w Polsce. — Co słyszać za granicą. — Głosy z stowarzyszeń. — Nasze wydawnictwa. — Z notatek lustratora. — Komunikat. — Treść dodatku do „Przewodnika Spółdzielczego“ nr. 1. Uzupełnienie instrukcji waloryzacyjnej. — Komunikat Związku. — Technika handlowa.

Ukazał się nr. 1 „Pracownika Spółdzielczego“, organu Związku Pracowników Spółdzielczych Rzeczypospolitej Polskiej, wydawanego jako miesięcznik.

W treści miesięcznik zawiera artykuły p. t.: „Centralizacja, czy decentralizacja“, „Najmniejsze kółka“ (rzecz o sklepowych), „Nowe drogi“ (na temat udziału pracowników w zarządach organizacji handlowych i przemysłowych), „O kąk na starość“ i Sprawozdanie z działalności Związku

Pracowników Spółdzielczych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ze sprawozdania dowiadujemy się, że Związek, chociaż powstał niedawno (1923 r.), liczył na 1 stycznia 1925 r. 1017 członków, zgrupowanych w 23 okręgach, z których liczniejsze: warszawski (156), łódzki (123), będziński (108).

Redakcja zwraca uwagę na konieczność szybkiego wykształcenia pracowników, wśród których jest olbrzymia większość, nie posiadających wyrobienia ani praktycznego, ani spółdzielczego. Z tego względu niezbędne są w najbliższym czasie odpowiednie kursy spółdzielcze i subsydjowanie ich przez stowarzyszenia.

Adres Związku i Wydawnictwa: Warszawa, ul. Nowogrodzka 21.

Uzupełnienie.

W uzupełnieniu artykułu „Zadania U. Z. S. w Polsce“, umieszczonego w nr. 1. „Poradnika Spółdzielni“ z dn. 1 stycznia b. r. na stronie 4 w ustępie końcowym w którym podano skład Zarządu U. Z. S., z powodu pomyłki drukarskiej pominięty został p. Józef Szmydt ze Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie.

O G Ł O S Z E N I A .

R E J E S T R S P Ó Ł D Z I E L N I .

1 W naszym rejestrze spółdzielni nr. 12 „Kasa pożyczkowa i Oszczędności w Książu“ zapisano zmiany §§ 11, 12 i 50 statutu w tych kierunkach, że uchwałą Walnego zgromadzenia z dnia 30 marca 1924 podwyższono udział do 100 zł, wstępne do 1 zł, a jako organ dla obwieszczeń spółdzielni ustanowiono „Poradnik Spółdzielni w Poznaniu“.

G o s t y Ń, dnia 15 stycznia 1925.

Sąd Powiatowy.

1 W rejestrze spółdzielni tutejszego Sądu zapisano pod nr. 9 „Bank Ludowy spółdzielnia zapisana z nieograniczoną odpowiedzialnością“ w Pepowic:

Uchwałą Walnego Zebrania z dnia 24 kwietnia 1924 zmieniono § 50 statutu spółdzielni o tyle, że wszelkie ogłoszenia ustawą nakazane, winne być ogłaszane nie w „Przewodniku Katolickim“ a w „Poradniku Spółdzielni“.

G o s t y Ń, dnia 8 stycznia 1925.

Sąd Powiatowy.

1 W tutejszym rejestrze Spółdzielni przy nr. 6 „Bank Ludowy, Sp. zap. z nicogr. odpow. Chmielno“ zapisano co następuje:

Uchwałą walnego zebrania z dnia 28-go grudnia 1924 uchwalono zmianę następujących paragrafów statutu:

- § 11. Udział wynosi 500 złotych, roczna wpłata 5 złotych,
- § 12. Wstępne wynosi 3 złote.
- § 50. Organ spółdzielni jest oprócz „Gazety Kartuskiej“, „Poradnik Spółdzielni“ w Poznaniu.

K a r t u z y, dnia 4 stycznia 1925 r.

Sąd Powiatowy.

1 W naszym rejestrze Spółdz. przy nr. 12 „Kupiec, Sp. zap. z ogr. odpow. Chmielno“ zapisano następującą zmianę paragrafów statutu:

- §§ 10/11. Udział wynosi 30 złotych, odpowiedzialność za każdy udział 30 złotych.
- § 12. Wstępne wynosi 1 zł.
- § 50. Organ Spółdzielni oprócz „Gazety Kartuskiej“, „Poradnik Spółdzielni“ w Poznaniu.

K a r t u z y, dnia 4 stycznia 1925 r.

Sąd Powiatowy.

Firm. 77/24.
Spółdz. 13.

2 W rejestrze spółdzielni należy przy firmie: „Towarzystwo zaliczkowe w Jaśle, Spółdzielnia zarej. z ogr. odpow.“ wpisać, że uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 28 marca 1924 postanowiono następujące zmiany statutu:

a) w § 12 w wierszu pierwszym a mianowicie zdanie: „Udział wynosi 1000 mk.“ na „Udział wynosi 1 złoty“.

b) w tym samym § w ustępie drugim wypuszcza się zdanie: „Nie wolno członkowi deklarować nowych udziałów przed wpłaceniem poprzednio deklarowanych“.

c) w § 50 w wierszu drugim wpisuje się zamiast „Poradnika Spółdzielni kredytowych“, „Poradnika Spółdzielni“, lub „Głosie Narodu“, a nadto dodaje się ustępy:

d) w § 45 „f. dotacje z czystego zysku tworzone z dochodów uzyskanych z przewidzianych statutowo operacyj z nieczłonkami“.

e) w § 47 „f. czystą nadwyżkę dochodów uzyskanych ze statutowo przewidzianych operacyj z nieczłonkami przeznaczają się w całości na rzecz funduszu rezerwowego“.

f) w § 44 „Nieruchomości spółdzielni będą corocznie amortyzowane co najmniej w wysokości 1% ceny nabycia względnie budowy zaś ruchomości w wysokości 10% ceny nabycia“.

J a s ł o, dnia 20 grudnia 1924.

Sąd Okręgowy, oddział IV.

3 Do rejestru Spółdzielni Sądu Okr. w Wilnie w dniu 14 stycznia 1925 r. pod nr. 108 zaciągnięto dodatkowy wpis następujący:

Spółdzielnia Spożywców „Jedność“ z odpowiedzialnością udziałami w Ostrołce. Zarząd obecnie stanowią: Wacław Snacki — przewodniczący, Stanisław Zuk — zastępca przewodniczącego i Aleksander Zebrowski — sekretarz, powołani na miejsce poprzedniego Zarządu.

3 Do rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego w Wilnie w dniu 12 stycznia 1925 r. pod nr. 291 wciągnięto dodatkowy wpis następujący:

„Polski Bank Rzemieślniczy w Wilnie, Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością“. Wykreśla się wpis „Jeśli jednak osoby obce korzystają z kredytu, to kredyt musi być zabezpieczony zastawem rzeczowym“.

Lcz. Firm. 114/25.

2 Wpisano dnia dzisiejszego:

Firma i siedziba: „Handlowy Bank Spółdzielczy z ograniczoną odpowiedzialnością w Brodach“. Odpowiedzialność członków za zobowiązania z Spółdzielni ograniczona do dziesięciokrotnej kwoty deklarowanych udziałów.

Przedmiotem przedsiębiorstwa jest prowadzenie interesów bankowych przez udzielenie członkom kredytu zwłaszcza towarowego, załatwienie ich zleceń w sprawach pieniężnych, przyjmowanie wkładek oszczędności, pośredniczenie w sprawach handlowych i finansowych, prowadzenie rachunków bieżących członków i prowadzenie zastępstw zamiejscowych instytucji finansowych i gospodarczych obowiązanych do publicznego składania rachunków.

Czas trwania Spółdzielni jest nieograniczony.

Udział wynosi 25 złotych, płatny naraz w całości lub wedle uznania Dyrekcji w przeciągu jednego roku.

Zarząd składa się z dwóch członków, zastępców powołuje Rada Nadzorcza w razie potrzeby.

Oświadczenia woli w imieniu Spółdzielni składają dwaj członkowie Zarządu.

Zatwierdzenia Rady Nadzorczej wymagają umowy nabywania i pozbywania nieruchomości.

Członkami Zarządu są Leon Droczyner i Chaim Natan 2-im Schleifer w Brodach.

Ogłoszenia Spółdzielni umieszczane będą w „Poradniku Spółdzielni“ i w „Gazecie Porannej“ we Lwowie. Rokiem obrachunkowym jest rok kalendarzowy. Przepisy o likwidacji ustawowe.

Sąd Okręgowy w Złoczowie
Oddział II., 22 stycznia 1925.

Do Rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego w Warszawie dnia 27 grudnia 1924 r. wciągnięto:

3 „Towarzystwo Kredytowe Parcelacyjno-Budowlane, Spółdzielnia z odpowiedzialnością udziałami w Warszawie“. Siedziba Spółdzielni w Warszawie, Koszykowa 42. Członkowie Spółdzielni odpowiadają za jej zobowiązania do wysokości zadeklarowanych udziałów. Przedmiot przedsiębiorstwa stanowią: przyjmowanie wkładów i udzielanie wszelkiego rodzaju kredytu, dyskonto i redyskonto weksli, inkaso, przyjmowanie przekazów, urządzenie i finansowanie spółdzielni budowlanych i mieszkaniowych, miast, ogrodów, przedmieść-ogrodów, osad i letnisk, parcelacja z zachowaniem przepisów istniejących terenów z polecenia oraz własnych pod zabudowania, urządzenie i finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych, mających na celu wytwarzanie materiałów budowlanych. Spółdzielnia może zawierać wszelkiego rodzaju umowy wchodzące w zakres statutowej działalności również z osobami obcymi, przyczem osoby te mogą korzystać z kredytu tylko zabezpieczonego zastawem rzeczowym. Wysokość udziału 500 złotych, płatnych jednorazowo przy przystąpieniu do Spółdzielni. Do Zarządu wybrani zostali: Wacław Herbst, Polna 64, Bronisław Herbst, Koszykowa 42, Jan Poraj-Nowicki, Plac Dąbrowskiego 2 — wszyscy w Warszawie. Pismo przeznaczone do ogłoszeń: „Poradnik Spółdzielni“ w Poznaniu. Zarząd składa się z 3-ech do 5-ciu członków. Za Spółdzielnię Zarząd podpisuje w ten sposób, że do firmy podpisujący dołączają swoje podpisy. Na wszelkiego rodzaju zobowiązaniach, zaciągniętych w imieniu Spółdzielni, powinny być umieszczone podpisy przynajmniej dwóch członków Zarządu, to samo dotyczy wszelkich pokwitowań i listów, wysyłanych w imieniu Spółdzielni.

Warszawa, dnia 29 grudnia 1924 r.

Wydział IV. Sąd Okręgowy.

L. cz. Firm. 508/24.

2 W rejestrze dla spółdzielni przy firmie: Powiatowe Towarzystwo Zaliczkowe w Głogowie, spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością uwidacznia się:

Ustąpili z Zarządu Jan Rymer jako dyrektor, Stanisław Kalita jako zastępca.

Wybrani Albertyna Micalowa jako dyrektor i Mazurek Józef oboje w Głogowie jako zastępca dyrektora.

Data wpisu: 27 września 1924.

Rzeszów, dnia 27 września 1924.

Sąd Okręgowy, Oddział V.

WALNE ZGROMADZENIA.

1 Walne Zgromadzenie

członków podpisanej spółki odbędzie się w **środę, dnia 11 lutego 1925 r. o godz. 4 po poł. w sali hotelu Dwór Chełmiński.**

Porządek obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura,
2. Przedłożenie sprawozdania kasowego za r. 1924.
 - a) Uchwała co do podziału zysku,
 - b) Przyjęcie bilansu i udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania.
3. Uchwalenie najwyższej kwoty, której
 - a) depozyta,
 - b) pożyczki bankowe,
 - c) dług poszczególnego członka przekroczyć nie powinny.
4. Wynagrodzenie dla Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za r. 1924.
5. Wnioski bez uchwał.

Bilans za rok 1924 jest wyłożony w lokalu bankowym, Rynek nr. 1.

Chełmno, dnia 30 stycznia 1925 r.

Bank Chełmiński, Sp. z. z ogr. odp.

Rada Nadzorcza: L. Nowicki, prezes.

1 Walne Zgromadzenie

Spółki Rzeźniczej Spółdzielnia z o. o. w Ostrowie odbędzie się **dnia 10 lutego br. o godzinie 5-tej po południu w lokalu pana Grzędy, ulica Raszkowska** z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego.
2. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności za rok 1924.
3. Przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat, oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
4. Podział zysków.
5. Przyjęcie przeszacowanego na złote bilansu otwarcia p. 1-go stycznia 1925.
6. Zmiana § 10, 45 i 47 statutu Spółdzielni.
7. Uchwała wynikająca z § 46 Ustawy o Spółdzielniach.
8. Uchwalenie remuneracji dla Rady Nadzorczej.
9. Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
10. Zatwierdzenie regulaminu dla Rady Nadzorczej.
11. Wolne głosy.

Książki i bilans są wyłożone w lokalu Spółdzielni.

Ostrów, dnia 26 stycznia 1925.

Spółka Rzeźnicza

Spółdzielnia rzem.-handlowa z ograniczoną odpow.

Rada Nadzorcza: P. Lasota.

3 Walne Zgromadzenie

członków Spółdzielczego Banku Społecznego w Warszawie z o. o.

odbędzie się **dnia 3 lutego 1925 r. w lokalu Spółdzielni, Warszawa, Bracka 17, I p., o godz. 6 popołudniu** z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie.
2. Wybór prezydium.
3. Sprawozdanie z działalności za czas od 15. IX. 1923 do 31. XII. 1924 r. i zatwierdzenie bilansu.
4. Zatwierdzenie budżetu na r. 1925.
5. Wnioski Rady i Zarządu.
6. Zmiany w statucie.
7. Wybór Rady Nadzorczej.
8. Wolne wnioski.

Warszawa, dnia 22 stycznia 1925 r.

Zarząd.

Roczne Walne Zgromadzenie

akcjonariuszów Tow. Akc.

Hurtowni Spółek Spożywców w Poznaniu

odbędzie się w wtorek, dnia 17 lutego 1925 r. o godz. 11 przedpołudniem w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego.
2. Przedłożenie obrachunków rocznych za rok obrachunkowy 1923/24.
3. Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Kuratora.
4. Przyjęcie bilansu i obrachunku strat i zysków oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
5. Uchwała dotycząca czystego zysku pozostającego do dyspozycji Walnego Zgromadzenia.
6. Przedłożenie bilansu otwarcia per 1 lipca 1924 oraz zatwierdzenie tego bilansu przez Walne Zgromadzenie. Równocześnie powzięcie uchwały co do wysokości kapitału zakładowego i rezerwowego, tudzież ustalenie nowej ilości akcji i nominalnej wartości akcji.
7. Zmiana paragrafów 31, 36, 44, 47, 49 statutu, odnoszących się do akcji i kapitału akcyjnego.
8. Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce członków ustępujących w myśl par. 20, ust. 5 statutu.
9. Uchwała posiadaczy akcji uprzywilejowanych do punktu 7 i 8.
10. Wnioski bez uchwał.

Prawo do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci akcjonariusze, którzy do soboty dn. 14 lutego 1925 do godz. 13-tej zgłoszą swój udział w Walnym Zgromadzeniu na ręce Zarządu w biurach Towarzystwa w Poznaniu, przy ul. św. Marcina 27 i złożą akcje swe wzgl. poświadczenie notariusza, Banku Związku Spółek Zarobkowych, Banku Przemysłowców lub tychże Oddziałów lub Spółdzielni Kredytowych (Banków Ludowych) należących do Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu. Kwit depozytalny zawierać winien prócz oznaczenia ilości i gatunku złożonych akcji zapewnienie, że złożone akcje pozostaną w aserwacji poświadczającego do końca Walnego Zgromadzenia.

Poznań, dnia 21 stycznia 1925 r.

Hurtownia Spółek Spożywców T.A. w Poznaniu.

Rada Nadzorcza: Dr. Włodzimierz Seydlitz, prezes.

BILANSE.

Bilans Rolnika w Świeciu, Spółdzielni Rolniczo-Handlowej z o. o.

	za rok 1923/24		zwaloryz. p. 1. 7. 24	
	Aktywa	Pasywa	Aktywa	Pasywa
Kasa	648,35		648,35	
Towary zbożowe	10 347,—		10 347,—	
Towary kolonialne	162,60		162,60	
Rachunek bieżący	26 950,75	10 836,69	26 950,75	10 836,69
Weksle redyskont.	6 505,—		6 505,—	
Oblig. z nich		6 505,—		6 505,—
Centrala	2 352,61		2 352,61	
Filja		2 352,61		2 352,61
Banki	85,58	25 574,34	85,58	25 574,34
Udziały		76,05		9 677,82
Fundusz rezerwowy		17,53		7 450,—
Rezerwa specjalna		20,43		13 883,22
Akcje	550,05		550,05	
Efekta	02		200,—	
Nieruchom. i hipoteka	01	01	25 000,—	937,50
Zywy inwentarz.	1,—		1 400,—	
Utenyjlja	1 242,45		6 478,—	
Zysk za 1923/24.		3 462,76		3 462,76
	48 845,42	48 845,42	80 679,94	80 679,94

Na rok 1924/25 przechodzi 115 członków. Ogólna suma odpowiedzialnościowa wynosi z końcem roku 1923/24: marek 280 000 000.

Rolnik w Świeciu,

Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z o. o.

T. Ciohecki. L. Jakrzewski. B. Borucki

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego nr. 1.

Telefon 1421 (dawniej ul. Wiktorji) Telefon 1421

„POWIERNIK”

Towarzystwo akcyjne rewizyjno-powiernicze

wykonuje swoją działalność w następujących gałęziach:

- I. Książkowość bankowa, spółkowa, kupiecko-przemysłowa.
- II. Książkowość dla majątków ziemskich z własnym wydawnictwem rejestrów.
- III. Oddział podatkowy — deklaracje, reklamacje, zastępstwo.
- IV. Rewizje ksiąg i kasowości w instytucjach i przedsiębiorstwach komunalno-państwowych.
- V. Administracje spadkowe, przeprowadzanie likwidacji, akordów, zamiany, prywatnych przedsiębiorstw i inne czynności powiernicze.

Rzeczoznawstwo, organizacje, stałe nadzory i rewizje przygodne przez przysięgłych rewizorów.

Bezwzględna dyskrecja zapewniona — Honorarium według umowy.

Spółdzielnia Wydawnicza Unji Związków Spółdzielczych

z odpow. udziałami w Poznaniu.

Tel. 34-89. Konto czekowe: Poznań nr. 206 013. Tel. 34-89.

Posiada na składzie publikacje, broszury i dzieła z dziedziny spółdzielczej i podatkowej oraz wszelkie książki handlowe;

Dostarcza na zamówienia druki, przybory piśmienne i biurowe, stemple metalowe i kauczukowe;

Poleca dla skompletowania bibliotek w spółdzielniach wszelkie wydawnictwa spółdzielcze po cenach najprzystępniejszych.

„OMEGA“

Sp. Akc.

Warszawska Fabryka Maszyn i Naczyń Mleczarskich

Biura sprzedaży: Poznań, ul. Piotra Wawrzyniaka 14. Łódź, ul. Kościuszki 29. Warszawa, Krak. Przedmieście 6. Lublin, ul. Namiestnikowska 13. Lwów, ul. Mickiewicza 26. Wilno, ul. Kościelna 18. Kraków, ul. Jabłonowskich 19

Fabryka wyrabia obecnie: konwie do mleka, skopki do doju, cedzidła, sita, baseny, aparaty Gerbera, masielnice, wygniatacze, formy do serów tyłżyckich i holenderskich.

Przyjmuje się zamówienia: na wszelkie aparaty i przyrządy potrzebne w mleczarstwie.

W robocie są: prasy do serów i wytwarzacze pary najlepszego systemu.

„LACTA“ i „MILKA“

najmocniejsze i najtańsze fińskie wirówki do mleka wielokrotnie nagrodzone medalami na wystawach światowych są również do nabycia w biurach sprzedaży wyrobów fabryki „Omega“.

Centrala Rolników Tow. Akc.

(Hurtownia „Rolników“ Spółdzielni Rolniczo-Handlowych
należących do
Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych T.z.)

w POZNANIU, Plac Wolności 17

i Oddziały jej:

w Bydgoszczy, ulica Gdańska 19,

w Toruniu, ulica Szeroka 18,

w Włocławku, ulica Ogrodowa 2.

w Gdańsku, Pfefferstadt 38/39 oraz

Przedstawicielstwo w Katowicach, ulica Marjacka 13,

załatwiają wszelkie transakcje, wchodzące w zakres handlu ziemio-
płodami, paszami, nawozami sztucznymi, opałem i t. p. za pośrednic-
twem Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, pod nazwą „Rolnik“,
w Wielkopolsce, na Pomorzu, na Kujawach i Górnym Śląsku.

„Rolniki“

kupują od ziemian i gospodarzy: zboża wszelkiego rodzaju,
ziemniaki i wszystkie inne ziemioplody,

dostarczają na specjalnie dogodnych dla rolnictwa warunkach,
za gotówkę lub na zamianę: nawozy sztuczne, paszę,
opał i inne artykuły, potrzebne rolnictwu.

Od dokonanych zakupów i sprzedaży udzielają członkom w końcu
roku dopłat względnie zwrotów.

HURTOWNIA SPÓŁEK SPOŻYWCÓW

CENTRALA: POZNAŃ, ŚW. MARCIN 27

TELEFON: 12 56 - 12 57

ODDZIAŁY:

TELEFON 12 56 - 12 57

GRUDZIĄDZ, KATOWICE, GDAŃSK

ADRES DLA DEPEZS: HA-ES-ES

WŁASNE FABRYKI:

KAWY SŁODOWEJ W PNIEWACH

PASTY DO OBUWIA W POZNANIU

WŁASNE WYTWORNIE

HA-ES-ES

POLECA:

W HURTOWYM ZAKUPIE
TOWARY KOLONJALNO-SPOŻYWCZE
BŁAWATY I TOWARY KRÓTKIE

ORAZ

WYROBY WŁASNYCH ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH

HA-ES-ES

NAJDOGODNIEJSZE I NAJKORZYSTNIEJSZE
ŹRÓDŁO ZAKUPÓW DLA SPÓŁDZIELNI

Związkowa Centrala Maszyn

Poznań, Wjazdowa 9.

Adres telegr.: Cemata

Telefon: 22-80

Maszyny
i
narzędzia rolnicze

...

Największa w Zachodniej
Polsce składnica
części rezer-
wowych

Wyłączne prawo sprzedaży:

wyrobów fabryk: Tow. Akc. H. Cegielski

światowej sławy | wirówek „Alfa-Laval“
| żniwiarek i kosiarek Deeringa.